

N:o 258.

Af herr **A. Johanson** i Mossebo, i *anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändard lydelse af §§ 31, 49 och 53 regeringsformen samt §§ 10 till och med 25 äfvensom §§ 27, 28 och 38 riksdagsordningen m. m.*

Då jag är öfvertygad om, att det proportionella valsättet till vare sig endast Riksdagens Andra Kammare eller till båda kamrarne — så teoretiskt riktigt och fullt rättvist proportionsval, såsom bevarande minoritetens rätt, i och för sig må vara — ännu ej hos den stora allmänheten i vårt vidsträckta och glest bebodda land vunnit det förtroende, som full förståelse af detsamma helt visst skulle medföra, synes mig införandet af en sådan valmetod vid riksdagsmannaval hos oss ej för närvarande vara lämplig. Jag anser därför, att indelningen i enmanskretsar bör bibehållas, men då konsekvent genomföras, så att äfven kommuner, som äga att välja flera än en riksdagsman — storstäderna — indelas i enmanskretsar; och detta just för att åtminstone i någon mån bevara minoritetens rätt.

Det har ju förut som skäl för bibehållande af enmanskrets-systemet från samlingspartiets sida framhållits, huru som äfven med enmanskretsar tillgodoseendet af minoritetens rätt kan möjliggöras, då ju *ett parti* kan tänkas få öfverhand i en valkrets, *ett annat* i en annan.

I den kungl. propositionen, heter det härom bland annat följande: »Då för öfrigt den förut antydda tendensen hos majoritetsvalen i allmänhet att orättvist gynna majoriteten inom valmanskåren naturligtvis gör sig allra starkast gällande, när dessa val anordnas i flermanskretsar, hade det nog från denna omständighet kunnat hämtas tillräckligt vägande skäl att uppdelas äfven de större städerna i enmanskretsar». Äfven

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 91 Häft. (N:o 258.) 1

herrar Branting m. fl. ha i deras motion n:o 237 uttalat, att enmanskretssystemet bör konsekvent tillämpas *öfverallt*, också i storstäderna. »På den punkten, säga de, afvika vi nämligen bestämdt från de liberala motionärernas sätt att resonera. Vi hålla nämligen före, att ett opartiskt afvägdt enmanskretssystem enligt erfarenheten verkligen ger både majoritet och minoritet, i stort sedt, hvad dem rätteligen tillkommer.»

Roteindelningen synes härvidlag utgöra lämplig indelningsgrund, då med användande af dessa mindre enheter ingen svårighet uppstår att få valkretsarne ungefär lika stora. Och när man börjar med roten n:o 1 och fortsätter tills första valkretsen fått sin numerär fulltalig, och sedan vidare undan för undan kan ju svårligen något godtycke uppstå. Herr Staaff m. fl. ha i deras förslag gått ut ifrån den alldeles riktiga uppfattningen, att med en sådan utsträckning af den politiska rösträtten, som nu är i fråga, utjämning af representationsrätten emellan stad och land bör äga rum, men tyckas beklaga, att full likställighet dock ej kan ske, enär åtskilliga stadsvalkretsar då skulle blifva alltför oformliga, hvarför de föreslå, att städerna skulle få behålla 14 valkretsar utöfver hvad dem proportionsvis med rätta tillkomme. Detta missförhållande kan emellertid till en del modifieras genom att, i enlighet med 1902 års konstitutionsutskotts förslag, öfverföra köpingar och municipal-samhällen med (1,000) invånare och däröfver till stadsvalkretsarne, då nämnda större kommuner obestridligen hafva samma intressen som städerna och *de sistnämnda motionärerna* ju anse sig böra med afseende på valkretsindelningen taga hänsyn till den rådande allmänna meningen om olikheten emellan stads- och landtintressen. Städerna skulle i alla fall få åtskilliga valkretsar för många enligt proportionen 65—165. Därjämte anser jag, att för valrätt bör erläggas någon direkt skatt till staten — mantalspengarne —. Då jag för öfrigt ej har något att anmärka emot herrar Staaffs m. fl:s förslag, kan jag ej vara med om detsamma med ofvannämnda ändringar och tillägg. — Jag vågar därför vördsamt hemställa:

att Riksdagen må såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af

Regeringsformen.

§ 31.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

§ 49.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

§ 53.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

Riksdagsordningen.

§ 13.

Mom. 1. Andra Kammarens ledamöter skola till ett antal af tvåhundra-trettio, däraf etthundra-sex-tiofem för landet och sextiofem för städerna väljas för en tid af tre år, räknade från och med januari månads början året näst efter det, under hvilket valet skett. Riket indelas härför i tvåhundra-trettio valkretsar.

Mom. 2. Å landet utses för hvarje domsaga en riksdagsman. Föröfrigt lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

Mom. 3. Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

Mom. 4. Indelningen af omförmälda valkretsar, så ock riksdagsmännens antal för hvar och en af de städer, hvilkas folkmängd i och för sig berättigar dem att utan förening med annan stad välja riksdagsman, bestämmes, efter ofvan angifna grunder, hvart tionde år af Konungen. Den ordning som sålunda fastställes, vinner ej tillämpning förr än vid de val, hvilka näst därefter, enligt § 15 mom. 1 skola äga rum.

Mom. 5. Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

Mom. 6. I fråga om riksdagsmannaval skall sådan köping eller municipalsamhälle, hvars folkmängd uppgår till minst ett tusen, såsom stad anses.

Tillämpning häraf sker vid fastställandet af den i mom. 4 omförmälda valkretsordning, och gäller hvad därvid bestämts till dess ny valkretsordning varder fastställd.

§ 14.

Valrätt tillkommer en hvar välfrejdad svensk man, som till staten erlägger direkt skatt, från och

med kalenderåret näst efter det, hvarunder han uppnått tjugufyra års ålder, dock ej — — — — — för öfrigt lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

§ 16.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

§ 17.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

§ 18.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

§ 19.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

§ 25.

Befinnes vid riksdagsmannaval, hvilka böra med slutna sedlar förrättas, valsedel lyda å person, som ej är valbar, eller innefattar valsedel någon tvetydighet i anseende till den valdes namn, skall samma sedel anses ogild.

Äro — — — — — anställdt.

Valsedlar, som vid riksdagsmannaval afgifvits, skola af valets förrättare inläggas under försegling och förvaras till dess valets giltighet vederbörligen afgjorts.

§ 38.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

Öfvergångsstadganden.

Lika med herrar Staaffs m. fl:s förslag.

Stockholm den 30 mars 1905.

A. Johanson.